

เครื่องมือวัดและประเมินผล
“วรรณคดีและวรรณกรรม”
(ฉบับนักเรียน)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ
สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง (ครูอ่านคำชี้แจงให้นักเรียนฟัง)

ให้นักเรียนตอบคำถาม โดยเขียนเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก. ข. ค. หรือ ง. หน้าคำตอบที่ถูกต้อง
ใช้เวลา ๓๐ นาที

ตอบคำถาม ข้อ ๑ - ๓ จากบทอ่านต่อไปนี้

เมื่อนั้น ได้ฟังดังจะม้วยชีวา โอ้อนิจจาจะออกเอ๋ย แต่จากบิดามารดานั้น ได้ฟังบาทบงสุ์พระทรงเดช ฤจะซ้ำจำจากพระภูมิ จะกินแต่น้ำตาต่างอาหาร ชะรอยเวรกรรมได้ทำไว้	สองนางนั่งน้อยเสนาหา กัลยาครวญคร่ำรำพัน กระไรเลยไม่วายที่โศกศัลย์ ก็โศกาจาบัลย์พันทวี ตั้งฉัตรแก้วกันเศศเศศี ครั้งนี้จะบายหน้าไปหาใคร ทนทุกข์ทรมานหม่นไหม้ จึงจำให้ได้ความเวทนา (อิเหนา, พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)
--	---

๑. บทอ่านนี้มีภาพพจน์ด้านใดเด่นชัดที่สุด

ก. อุปลักษณ์

ข. สัทพจน์

ค. บุคลาธิษฐาน

ง. อติพจน์

๒. “พระภูมิ” ในบทอ่านนี้หมายถึงใคร

ก. ท้าวฤๅษี

ข. ท้าวดาหา

ค. อิเหนา

ง. ระตูหมื่นหยยา

๓. ความคิดของตัวละครตรงกับสำนวนใด

ก. กงเกวียนกำเกวียน

ข. สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ

ค. เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก

ง. สามีเป็นข้างเท้าหน้า ภรรยาเป็นข้างเท้าหลัง

ตอบคำถาม ข้อ ๔ - ๗ จากบทอ่านต่อไปนี้

ฝ่ายเวตาลเมื่อเล่าเรื่องจบลงแล้ว ก็เสริมกล่าวแก่พระราชว่า “โอ อารยบุตร ข้ามีความสงสัยอยู่อย่างหนึ่ง ในเรื่องที่เล่ามานี้ว่า...ทรงเห็นว่าเป็นความผิดของใคร...โปรดทรงวินิจฉัยให้ข้าฟังหน่อยเถาะ เพราะพระองค์ ก็ได้ชื่อว่าเป็นยอดนักปราชญ์ผู้หนึ่ง โอ ราชะ ถ้าพระองค์ไม่กล่าวคำจริง ทั้ง ๆ ที่ทรงรู้ดีอยู่แก่ใจแล้วละก็ พระเศียรของพระองค์จะต้องแยกออกเป็นร้อยเสี่ยงแน่เทียว” (นิทานเวตาล เรื่องที่ ๑, พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์)
--

๔. อารยบุตรหมายถึงใคร

ก. เวตาล

ข. พระราชา

ค. นักปราชญ์

ง. พระโยคี

๕. จากบทอ่านอนุมานได้ว่าเวตาลมีลักษณะตามข้อใด

ก. รู้จริง

ข. มีสติ

ค. ไม่จริงใจ

ง. มีปัญญามาก

๖. กลวิธีการพูดของเวตาลมีลักษณะเช่นใด

ก. ยั่วยุ

ข. ยุยง

ค. เย้าหยอ

ง. เย้าหยอก

๗. บทอ่านนี้แสดงให้เห็นพระเกียรติคุณด้านใดของกษัตริย์ในเรื่องได้ชัดเจนที่สุด

ก. ด้านสมาธิ

ข. ด้านปัญญา

ค. ด้านบารมี

ง. ด้านศีลธรรม

ตอบคำถาม ข้อ ๘ - ๑๐ จากบทอ่านต่อไปนี้

โอดวงดาเรศด้อย	เดือนดับ
ดับตั้งดวงจกกลับ	พู่พริ้ว
ชวาลาจะลาลับ	นุชพี แผงเออย
หลับฤดู้นตรอมละห้อย	อยู่ห้องหนหลังฯ

(นิราศนรินทร์, นายนรินทร์ธิเบศร์)

๘. บทอ่านนี้**ไม่ใช้**กลวิธีด้านใด

ก. การใช้คำซ้ำ

ข. การใช้คำซ้อน

ค. การใช้คำลึกซึ้งกินใจ

ง. การใช้คำสละสลวย

๙. บทอ่านนี้เกิดขึ้นเวลาใด

ก. เช้า

ข. เย็น

ค. กลางวัน

ง. กลางคืน

๑๐. คำในข้อใด**ไม่เกี่ยวข้อง**กับแสง

ก. ดาเรศ

ข. เดือน

ค. จกกลับ

ง. พู่พริ้ว

ตอบคำถาม ข้อ ๑๑ - ๑๕ จากบทอ่านต่อไปนี้

ณ ห้างคำนิง	
๑) บทกวีบทใหม่ในคืนหนาว	ดวงดาวดวงใหม่ในคืนฝัน
ดอกไม้นอกใหม่ได้แสงจันทร์	ก้านลแต่เพื่อนเกลื่อนสก
๒) แต่ผู้รอคอยที่เปล่าเปลี่ยว	แต่ผู้ตายเดียวที่คุ้มตัน
แต่ผู้ชอกช้ำที่จำทน	แต่การเริ่มต้นที่จะมี
๓) ด้วยฝันใหม่ใหม่ไม่รู้จบ	ด้วยยังหวังพบพรั่งวิถึ
ด้วยเลือด น้ำตา และวารี	ยังมากพอที่จะไหลเวียน
๔) ไบไม้ไบหญ้ายังระยับ	ผลิบใหม่รับฤดูเปลี่ยน
ผ่านแล้งผ่านร้อนที่บ่อนเบียน	ยังคงขีดเขียนฤดูกาล
๕) ในนามความรักและปวดร้าว	ขอเธอสืบก้าวอย่างห้าวหาญ
ในนามโรจน์รุ่งและร่วงราน	ขอเธอซบซ่านอย่างเข้มคม
	(ม้าก้านกล้วย, ไพวรินทร์ ขาวงาม)

๑๑. กวีนิพนธ์ในบทที่ ๕ **ไม่มี**วรรณศิลป์ด้านใด

ก. การซ้ำคำ

ข. การใช้คำซ้อน

ค. การใช้คำซ้ำ

ง. การสรรคำ

๑๒. กวีมีความมุ่งหมายจะมอบสิ่งใดแกเพื่อนมนุษย์จำนวนเท่าไร
ก. ๒ สิ่ง	ข. ๓ สิ่ง
ค. ๔ สิ่ง	ง. ๕ สิ่ง

๑๓. กลุ่มใดไม่ใช่กลุ่มที่กวีจะมอบของก้าน้ำให้
ก. ผู้รอคอย	ข. ผู้เดียวดาย
ค. ผู้ชอกช้ำ	ง. ผู้เริ่มต้น

๑๔. กวีนิพนธ์บทที่ ๓ แสดงให้เห็นความมุ่งหมายของมนุษย์เช่นไร
ก. การเริ่มต้น	ข. การสิ้นสุด
ค. การสร้างสรรค์	ง. การหมุนเวียน

๑๕. กวีต้องการให้ผู้อ่านรู้สึกเช่นใด
ก. มีความหวัง	ข. มีความรัก
ค. มีความเอือออาทร	ง. มีความกล้าหาญ

ตอบคำถาม ข้อ ๑๖ - ๒๐ จากบทอ่านต่อไปนี้

ช่วงขณะจิตนั้นข้าชะงักและนั่งลงครุ่นคิดอยู่ตรงนั้นเนิ่นนาน ภาพที่เห็นเป็นภาพประหลาด
ภิกษุรูปนั้นเป็นผู้แสวงธรรม หากกลับแสวงหาสมบัติและยาอายุวัฒนะ ในที่สุดก็พบกับความตาย
ทั้งที่ยาอายุวัฒนะอยู่ไม่ไกลออกไป

“เมื่อนั้นข้าจึงรู้ว่า ความสุขในชีวิตที่แท้จริงไม่ใช่สุรา นารี ไม่ใช่ความรักชายหญิง ที่ข้ามัก
เขียนในบทกวี ไม่ใช่เกียรติยศ ทรัพย์สมบัติ หรือยาอายุวัฒนะที่ข้าเพียรไขว่คว้ามาตลอดชีวิต ความสุข
คือความปิติที่พบว่า ตัวเราไม่ใช่ของเรา ความสุขคือความรักถาวรในทุกสรรพสิ่ง ณ วินาทีนี้ ข้ารัก
ก้อนหินทุกก้อน ต้นไม้ทุกต้น สัตว์ร่วมโลก แผ่นดิน สายลม สายน้ำ แสงแดด ฤดูกาล และจักรวาล”

ข้าตื่นแล้วในที่สุด เมื่อชีวิตล่วงมาถึงปัจฉิมวัย...

(เดือนช่วงดวงเด่นฟ้า ดาดาว, วินทร์ เลียววาริณ)

๑๖. “ข้า” ในเรื่องประกอบบาชิปไต
ก. นักบวช	ข. นักเทศน์
ค. นักผจญภัย	ง. นักเขียน
๑๗. โวหารชนิดใดปรากฏให้เห็นเด่นชัด
ก. เทศนาโวหาร	ข. อุปมาโวหาร
ค. บรรยายโวหาร	ง. พรรณนาโวหาร
๑๘. “ข้า” อยู่ในวัยใด
ก. เด็ก	ข. วัยรุ่น
ค. ผู้ใหญ่	ง. ผู้สูงอายุ
๑๙. จากข้อความย่อหน้าที่ ๒ ใจความสำคัญอยู่ส่วนใดของย่อหน้า
ก. ส่วนต้น	ข. ส่วนกลาง
ค. ส่วนท้าย	ง. ส่วนต้นและส่วนท้าย
๒๐. ข้อใดตรงกับความคิดของผู้เขียนที่ปรากฏในบทอ่าน
ก. ไม่มีความรักใดใดยั่งยืน ถาวร	ข. เราจะมีความสุขที่ทุกคนหันมารักเรา
ค. เราจะละวางตัวตน เปิดใจรักทุกสิ่งทั่วแวดล้อม	ง. เกียรติยศ ทรัพย์สมบัติเท่านั้นที่จะทำให้เรามีความสุข

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง (ครูอ่านคำชี้แจงให้นักเรียนฟัง)

ให้นักเรียนตอบคำถาม ข้อ ๑ - ๒ จากบทอ่านที่กำหนดให้ ใช้เวลา ๒๐ นาที

นิทานเวตาล เรื่องที่ ๔

สมัยหนึ่งมีพราหมณ์คนหนึ่งชื่อ วีรवर เดินทางมาจากแคว้นมัลลวะ เพื่อมารับจ้างทำงานในราชสำนักของพระราชา...

ถึงแม้ว่าเขาจะรวมกันเป็นบริษัทอันน้อยนิดเท่านี้ก็ตาม เขายังกล้าเรียกร้องค่าจ้างต่อพระราชาถึงวันละห้าร้อยเหรียญทีนาร์ แต่พระราชาศุทรกะก็มีได้เก้ยงอน ทั้งนี้เพราะพอพระทัยในรูปร่างท่าทางอันแข็งแรงของเขาจึงตกลงจ้างเอาไว้ แต่ก็ทรงพิศวงในพระทัยไม่หาย ว่าเขาเอาเงินไปทำอะไรมากมาย ทั้ง ๆ ที่เขาก็เลี้ยงคนเพียงไม่กี่คน พระราชาจึงสั่งให้สายลับของพระองค์ติดตามดูพฤติกรรมของเขาอย่างใกล้ชิดความจริงปรากฏว่าทุก ๆ วัน วีรवरจะต้องเข้าเฝ้าพระราชาตอนเช้า ตอนกลางวันยืนยามอยู่หน้าประตูวังมือถือดาบมั่นคง หลังจากนั้นก็กลับไปบ้าน จ่ายเงินหนึ่งร้อยทีนาร์แก่ภรรยาเป็นค่าอาหาร และจ่ายหนึ่งร้อยเหรียญเพื่อเสื้อผ้า วิเลปนะเครื่องลูบไล้ร่างกาย และซื้อหมากพลู เมื่ออาบน้ำแล้วเอาเงินหนึ่งร้อยเหรียญไปบูชาพระวิษณุและพระศิวะ อีกสองร้อยเหรียญสุดท้ายใช้ทำบุญแก่พราหมณ์ที่ยากจน ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คือการใช้จ่ายประจำวันจากเงินค่ารับจ้างห้าร้อยเหรียญต่อวัน หลังจากนั้นวีรवरก็ทำการบูชาด้วยเนยใส และทำพิธีอื่น ๆ อีกเสร็จแล้วจึงรับประทานอาหาร เมื่อรับประทานอาหารเสร็จก็กลับไปอยู่ยามหน้าประตูวังตามเดิมตลอดถึงเวลาค่ำคืนยืนถือดาบเปลือยอยู่...

(พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์)

๑. ให้นักเรียนวิเคราะห์และเขียนระบุลักษณะนิสัยของตัวละคร “วีรवर” จำนวน ๕ ข้อ
๒. คุณธรรมของวีรवरที่นักเรียนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม คือ คุณธรรมด้านใดบ้าง ระบุจำนวน ๓ ข้อ